

The other Boleyn girl

RIVALISERENDE ZUSSEN AAN HET HOF VAN HENDRIK VIII

***The Other Boleyn Girl* is een historisch drama dat speelt van ongeveer 1520 tot 1536. De zussen Mary en Anna Boleyn strijden om de aandacht van Hendrik VIII. Al snel blijkt dat de bescheiden Mary en de ambitieuze Anna pionnen zijn in een niets en niemand ontziend machtsspel. Intriges, verraad, liefde en romantiek staan garant voor een onderhoudend schouwspel.**

ANNY HARTGERINK

Vrij kort na zijn troonsbestijging in 1509 trouwde Hendrik VIII met zijn schoonzus, de Spaanse Catharina van Aragon. Het was een politiek huwelijk. De tekst uit Leviticus (20:21) keurt huwelijken tussen zwagers en schoonzussen af.

Hendrik, overtuigd katholiek, was zich daarvan goed bewust. Daarom werd aan de paus dispensatie voor het huwelijk gevraagd. Na verschillende miskramen kreeg Catharina een dochter. De koning, die - om uiteenlo-

Foto's: UNIVERSAL PICTURES BENELUX

pende redenen - vurig naar een zoon verlangde, vroeg zich af of er geen vloek op dit huwelijk rustte. Was de pauselijke dispensatie wel geldig geweest? Toch aarzelde hij met de echtscheiding, want Catharina was wél de tante van keizer Karel V.

Mary

Hendriks nieuwe liefde was Mary Boleyn, de oudste dochter van Sir Thomas Boleyn, een invloedrijke figuur aan het koninklijke hof. Wanneer de relatie precies begon en hoe lang het heeft geduurd is niet bekend. Mary was één van de hofdames van de koningin. Ze was nog jong en pas gehuwd met George Carey, maar die moest plaats maken voor de koning. Zeker is dat Mary een dochter heeft gebaard en vermoedelijk heeft Hendrik ook een zoon bij haar verwekt. Als bastaardkinderen kregen zij geen opvoeding aan het hof, maar werden ze overgebracht naar 'Hever', het landgoed van de familie Boleyn. Na haar liaison met Hendrik VIII keerde Mary terug naar haar echtgenoot en leidde ze een onopvallend leven op het Engelse platteland.

Anna

In de periode dat Hendrik zijn bed deelde met Mary, verbleef Anna in Frankrijk, waar haar opvoeding aan het Franse hof werd voltooid. In 1527 werd Anna door haar vader teruggehaald naar Engeland waar ze, net als Mary, hofdame werd van Catharina van Aragon. Tijdens een hofbal werd Hendrik verliefd op haar. Uiteindelijk besloot hij haar te huwen, zodat ze hem een wettige erfge-

naam kon schenken.

Het is te simpel om de echtscheiding aan Hendriks liefde voor Anna toe te schrijven. Hij had haar ook kunnen krijgen zonder een trouwbelofte te doen. De situatie was gecompliceerder: om Engeland een nieuwe Rozenoorlog te besparen en politieke stabiliteit te garanderen, was het noodzakelijk dat er een mannelijke troonopvolger zou komen. Bovendien was dan ook het voortbestaan van de dynastie gewaarborgd.

Schisma

Dat betekende dat Hendrik aan de paus een nietigverklaring van zijn huwelijk moest vragen. Deze leek gemakkelijk te verkrijgen, want Catharina was tenslotte de echtgenote van zijn broer geweest. Bovendien had de paus, wanneer het vorsten betrof, in dit soort situaties nooit erg moeilijk gedaan. Helaas voor Hendrik VIII kwam er tegenstand, want Karel V stond niet toe dat zijn tante voor een tweede huwelijk van Hendrik werd opgeofferd. Bovendien kreeg Catharina het voor elkaar dat de zaak voor het pauselijk hof werd gedaagd en niet in de beslotenheid van het Engelse hof werd geregeld.

Adviseurs van de koning veronderstelden dat het niet nodig was een beslissing uit Rome af te wachten. Als een paar vooraanstaande theologen het huwelijk nietig zouden verklaren, dan kon Hendrik zonder gewetensbezwaren opnieuw trouwen. Met enige 'intimidatie en vleierij' werd dit doel bereikt. In januari 1533 trouwde Hendrik VIII in het geheim met Anna Boleyn, want Anna was niet erg populair bij de onderdanen. Met Pasen

werd het huwelijk afgekondigd. Anna werd gekroond en Hendrik geëxcommuniceerd. De band met Rome was verbroken.

Fouten

Wat liefdevol begon, eindigde met Anna's dood. Ze maakte twee 'fouten': in plaats van de langverwachte mannelijke nakomeling baarde ze een dochter: Elizabeth. Daarna kreeg ze een doodgeboren zoon. Bovendien pleegde Anna overspel. Misschien omdat ze Hendrik niet wilde teleurstellen, nu de kans kleiner was geworden om van hem nog een kind te krijgen. Hendrik had intussen namelijk zijn oog laten vallen op Jane Seymour, die zijn derde vrouw zou worden. Anna werd beschuldigd van incest, hekserij en overspel en in 1536 onthoofd.

Hedendaagse Engelse historici gaan ervan uit dat politieke motieven eveneens een rol speelden; de invloed van de Boleynclan op de koning werd te groot. Behalve Anna werden vijf jongemannen onthoofd, onder wie Anna's broer George en William Brereton, de beste vriend van de koning. Met hen zou Anna overspel hebben gepleegd.

De film

The Other Boleyn Girl begint met een scène waarin het gezin Boleyn een wandeling maakt en de ouders plannen maken voor het uithuwelijken van hun beide dochters. Daarna wordt een sprong van ruim tien jaar in de tijd gemaakt. De dochters zijn opgegroeid tot mooie jonge vrouwen en op Hever wordt een groot feest georganiseerd. Eén van de festiviteiten is een jachtpartij, waarbij ook koning

***The Other Boleyn Girl* (2008)**

- Regie: Justin Chadwick, 115 minuten.
- Met o.a.: Natalie Portman, Scarlett Johansson en Eric Bana.
- Gebaseerd op de gelijknamige roman van Philippa Gregory.
- De film is te bestellen op www.bol.com en kost ongeveer € 18,-.
- Via www.youtube.com zijn enkele fragmenten uit de film te zien.

Hendrik VIII aanwezig zal zijn. Een verantwoorde manier om de dochters aan de koning en zijn adellijke hofhouding te presenteren. Het verschil tussen beide zussen is direct duidelijk. Anna treedt op de voorgrond, daagt alle mannen uit, is mondig en zelfverzekerd. Ze vergezelt Hendrik tijdens de jachtpartij, maar dat gaat mis. Door toedoen van Anna belandt Hendrik in een ravijn en wordt bewusteloos naar Hever gebracht. Mary verzorgt hem en Hendrik wordt betoverd door haar vriendelijke zorgzaamheid en haar bescheiden houding. Na de valpartij is Anna uit de gratie, zowel bij Hendrik als bij haar familie.

Mary wordt op bevel van Hendrik opgenomen in de hofhouding van de koningin. Al snel wordt ze Hendriks favoriet en dat is precies volgens de wens van haar vader. Hij promoveert in de adellijke rang met de bijbehorende financiële middelen. De nodige liefdesscènes tussen Hendrik en Mary volgen, weliswaar terughoudend gefilmd, maar behoorlijk suggestief. Wanneer Mary zwanger is en Hendriks aandacht voor haar verslapt, wordt Anna door haar vader naar voren geschoven. Haar opdracht is de koning te amuseren en daarin slaagt ze uitstekend. Mary is ontdaan over de manier waarop ze door haar vader voor familiebelangen - aanzien en geld - is gebruikt. Hendrik wordt verliefd op Anna en wil met haar trouwen. Toch zijn er spanningen tussen beide geliefden, omdat Anna ambitieus en veeleisend is: ze wil koningin worden. Om van haar af te komen stuurt Hendrik Catharina van Aragon naar een

klooster.

Dan volgen de gebeurtenissen elkaar in de film snel op: Anna raakt zwanger en trouwt in het geheim met Hendrik VIII. Na de kroning reizen Hendrik en Anna door het land, maar de bevolking is niet enthousiast. Hun dochter wordt geboren, wat een grote teleurstelling is. Anna raakt weer zwanger maar krijgt een miskraam, een doodgeboren jongetje. Ze durft dit niet aan Hendrik te vertellen, maar aan het hof blijft niets geheim. Mary, George en zijn vrouw Jane Parker zijn bij Anna om haar te troosten. In haar jaloersheid ziet Jane dat George en Anna samen in bed liggen en ze meldt dit voorval bij de koning. George en Anna worden in de Tower gevangen gezet en beschuldigd van incest. Beiden worden schuldig verklaard. De onthoofding van Anna is uitgebreid in scène gezet.

Gemiste kansen

Historische films zeggen vaak veel over de tijd waarin ze zijn gemaakt. Ook deze film. Veel hedendaagse opvattingen over liefde, relaties en familie worden in *The Other Boleyn Girl* verwerkt. Eigenlijk zijn Mary en Anna vrouwen uit deze eeuw die geplaatst worden in het zestiende-eeuwse hofleven.

Jammer dat de film voornamelijk gaat over de 'King's Great Matter', het verwekken van een mannelijke nakomeling. Voor een meer correcte historische benadering had ook aandacht moeten zijn voor de positie en het protest van Catharina van Aragon en Hendriks problemen met de katholieke kerk. In Engeland heeft het schisma ingrijpende gevolgen gehad:

kerkelijke goederen werden geconfisqueerd, monniken vervolgd en tot de brandstapel veroordeeld. Het zou de afkeer van Hendriks onderdanen voor Anna begrijpelijker maken. Ook het gerechtelijk proces tegen Anna Boleyn en haar verweer tegen de aanklacht worden onderbelicht.

Maar verder is *The Other Boleyn Girl* een levendige, aantrekkelijke film. Goed geacteerd, met name door de twee vrouwelijke hoofdrolspelers. Wat betreft kostuums en decors zijn kosten nog moeite gespaard. Verreweg het grootste deel van de film is opgenomen op historische locaties, zoals Berkeley Castle, Lacock Abbey en de kathedraal van Ely.

In de les

Voor de eerste twintig minuten zijn de moeite waard om in de geschiedenisles te gebruiken. Het begin van de film geeft veel informatie over de macht van de koning, de politieke invloed van rijke adellijke families, het kleurrijke hofleven en de positie van de vrouw. Het tonen van de bedscènes, bevallingen en onthoofdingen is een afweging die de docent zelf moet maken.

The Other Boleyn Girl kan worden gebruikt in combinatie met het vak Engels en in het tweetalig geschiedenisonderwijs.

VERDER LEZEN:

- Eric Ives, *The Life and Death of Anne Boleyn* (Oxford 2008).
- David Loades, *Henry VIII. Court, church and conflict* (King's Lynn 2007).